

Чичкало-Кондрацька І.Б., д.е.н., професор
Титаренко Л.М., к.е.н, доцент
Національний університет «Полтавська
політехніка імені Юрія Кондратюка

ПРІОРИТЕТИ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ РЕГІОНІВ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Процеси децентралізації в країні та посилення глобалізації, формування інформаційного суспільства, зміни у способі життя людей, а також екологічні проблеми вимагають інноваційного розвитку регіонів та забезпечення їх конкурентоспроможності. Реалізацію регіональних стратегій розвитку на новий програмний період 2021-2027 років неможливо розглядати окремо від проблеми проведення реформи адміністративно-територіального устрою, фіскальної децентралізації, розвитку і стимулювання конкурентних засад економіки, посилення ролі місцевого самоврядування. Державна стратегія регіонального розвитку на період до 2020 року визначає децентралізацію державних повноважень шляхом їх передачі на місцевий рівень з одночасною передачею відповідних фінансових ресурсів як одного із ключових інструментів державного управління інноваційним розвитком регіонів.

В результаті фіскальної децентралізації регіони отримали значні фінансові ресурси у вигляді податків, зборів та інших джерел доходів. З 2014 року впроваджується державна регіональна політика, збільшуються обсяги державної фінансової підтримки розвитку регіонів. Аналіз бюджетних програм свідчить, що у 2019 році в Україні реалізується 79 програм державної підтримки розвитку територій, на які передбачено понад 84 млрд. грн, у 2018 році обсяг такої підтримки складав понад 66 млрд. грн. [1]. Водночас Держаною стратегією регіонального розвитку чітко визначені напрями використання коштів: виконання інвестиційних програм і проектів регіонального розвитку, створення інфраструктури індустриальних та інноваційних парків, спортивної інфраструктури.

Глобальні фінансово-економічні впливи, територіальна конкуренція за ресурси та їх обмеженість посилюють актуальність інноваційного розвитку регіонів і потребують застосування адекватних сучасним суспільним та економічним тенденціям інструментів та методів.

При цьому основним пріоритетним завданням регіональної політики повинен стати розвиток науково-технологічного та інноваційного потенціалу регіонів. Процес поширення інновацій має перейти від централізованого до регіонального. Важливим є поєднання залучених коштів державної підтримки з власними ресурсами та спрямовування їх на реалізацію регіональних і місцевих стратегій розвитку, підтримки впровадження інновацій, розвиток нового виробництва, малого та середнього бізнесу.

Наразі представникам регіональної та місцевої влади необхідно ефективно використовувати всі надані їм повноваження. А саме поєднуючи всі можливості співпраці між державною владою, місцевим самоврядуванням,

бізнесом та громадянським суспільством для виконання завдань визначених у стратегіях, досягти сталого розвитку регіонів, підвищити якість життя людей незалежно від місця проживання.

Водночас на регіональному та національному рівнях забезпечення інноваційного економічного розвитку відбувається завдяки концепції смарт-спеціалізації, що дозволяє реалізовувати заснований на специфічних конкурентних перевагах унікальний потенціал економічного розвитку регіонів та країн. Важливою складовою концепції смарт-спеціалізації є концепція кластерного розвитку, основою якої є створення кластерів світового рівня.

Кроки України у напрямі впровадження цих концепцій у державну економічну політику включають інтеграцію їхніх принципів до стратегічних документів – Концепції розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018-2020 роки, Стратегії розвитку промислового комплексу України до 2025 року, Середньострокового плану пріоритетних дій Уряду до 2020 року; входження окремих регіонів України до Платформи смарт-спеціалізації ЄС; реалізацію у регіонах пілотних проектів смарт-спеціалізації промисловості [2].

Смарт-спеціалізація промисловості – це підхід Європейського Союзу до виявлення унікальних функцій і активів кожної країни і регіону, підкреслення конкурентних переваг промисловості кожного регіону і зосередження уваги регіональних партнерів на баченні майбутніх досягнень. Смарт-спеціалізація має вирішальне значення для фактичної ефективності інвестицій в інновації в промисловості. Разом з розвитком підприємництва і кластерної структури промисловості вона є частиною економічної децентралізації України відповідно до Нової індустріальної політики.

Регіональна смарт-спеціалізація – це модель структурних змін, що спроможна забезпечити диверсифікацію економіки регіону та сприяти розвитку ефективної структури реального сектору. Результат її впровадження набагато ширший, ніж проста технологічна модернізація базових галузей промисловості. Це, скоріше, структурна еволюція всієї регіональної економіки як кумулятивний процес, що пов'язує нинішні і майбутні сильні сторони регіональної економіки в певній галузі діяльності і знань. В умовах глобалізації впровадження такої моделі для України є актуальним завданням, оскільки саме на її засадах можливо розблокувати регіональний потенціал для структурних і технологічних змін, а також промислової модернізації на інноваційних засадах.

Література

1. Державна підтримка розвитку територій у 2019 році [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://storage.decentralization.gov.ua/uploads/library/file/438/State_support
2. Пріоритетні напрями державної підтримки розвитку нових моделей організації виробничої та інноваційної діяльності у промисловості України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://niss.gov.ua/en/node/99>
3. Шанс для економічного відродження регіонів, якого не можна втрачати. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://dt.ua/economics_of_regions/smart-specializaciya-ta-stupid